

Kiss Károly

A Közös Piac csapdájában

Az itt következő megállapítások nem újak; többnyire ismertek, mások már leírták, elmondták. Rövid elemzésemet elolvasásra érdemessé talán az teszi, hogy így együtt nem nagyon találhatók meg, s ezért a konklúzió is erőteljesebb, mintha csak egyenként találkoznánk velük: mi tagadás, vérfagyasztó.

1. Bevezető: eladó(sodott) az egész világ	1
2. Hazai eladósodás	2
3. A gazdasági növekedés hiánya	3
4. A forintot nem lehet leértékelni	4
5. A költségvetési hiányt a pénzpiacokról kell finanszírozni	4
6. Restriktív pénzpolitika; a nemzeti bankok szerepe	5
7. Az EU közös piaca	6
8. A gazdaság túlzott nyitottsága	6
9. Összegzés	7
Források	8

1. Bevezető: eladó(sodott) az egész világ

Van abban valami „természetes”, hogy a világ így el van adósodva: 2009-ben a világ összes adóssága 82 ezer md \$ volt, szemben az 58,1 ezer md nagyságú WGP-vel (a világ összes bruttó nemzeti termékével).¹ Az IMF szerint a legnagyobb fejlett országok adóssága 2007 és 2014 között a GDP 25 százalékával fog nőni....²

Európa jóléti államai azért adósodnak el, mert teret vesztenek a világpiacon, s a jóléti kiadások fenntartását a gazdaság nem tudja teljes egészében kitermelni.³ Amerikát háborúzásai, hadikiadásai teszik folyamatosan adóssá.⁴ A fejlődő és feltörekvő országokban a fejlesztési célok indokolnák elsősorban az eladósodást, de többnyire a tartós költségvetési hiányok miatt történik meg. A 2008-as pénzügyi és világgazdasági válság kitörése óta pedig a keynesista válságkezelés (bankok konszolidációja és keresletélénkítés) emelte csillagászati magasságokba az adósságokat.⁵

A külső eladósodás a belső megtakarítás hiánya miatt jön létre. Japán, Dél-Kelet Ázsia és Kína olyan belső megtakarításokkal rendelkezik, illetve az export-offenzívából akkora

¹ Daniel Gross: The New Freedom. Newsweek Special edition 2011.

² Cook and Briscoe, Financial Times April 2 2009.

³ Ennek a fordítottja is igaz: a magas jóléti kiadások rontják a versenyképességet.

⁴ Bár Amerika saját valutájában adósodik el, és ez kényelmes dolog.

⁵ A válság kezeléséről és a mögöttes gazdaságelméleti háttérrel lásd:

<http://kisskaroly.x3.hu/gazdasagelmelet/valsag-es-gazdasagelmelet-teljes.pdf>

bevételei keletkeznek, ami miatt nem szorul rá a külső hitelfelvételre. A magas belső megtakarítás melletti eladósodás nem okoz különösebb veszélyt (Japán).

2. Hazai eladósodás

A hazai 82% körüli eladósodás inkább átlagos, mint kirívóan magas. Válságossá a növekedés alacsony szintje és lassuló (esetleg stagnálásba forduló) üteme teszi. Az adósságszolgálat 2011-ben 1064 md Ft volt, az idei becslések eltérőek: 1177 milliárdtól a GDP 15 százalékáig terjednek (amely utóbbi valószínűtlenül nagy összeg). Az idén adósságszolgálatra (az alsó becslés szerint) ugyanannyit fogunk költeni, mint az egészségügyre.⁶

Közhangként emlegetjük, hogy a rendszerváltás idején hazánk gazdasága jobb állapotban volt, mint a többi volt szocialista országé. Lecsúszásunk oka (vagy inkább mutatója) elsősorban az eladósodottság magas szintje. (Amely mögött egy sor megoldatlan probléma áll, de már a rendszerváltáskor eleve magasabb volt, mint a többi országban.) Az államadósság a GDP százalékában, néhány országgal összevetve 2010-ben:

Ausztria	65,8
Csehország	36,6
Németország	44,4
Görögország	147,8
Magyarország	73,9
Hollandia	51,8
Lengyelország	49,7
Szlovákia	39,1

(Forrás: OECD Statistics, web.) A számok önmagukért beszélnek.

Alacsonyabb eladósodás mellett kevesebbet kell költeni adósságfinanszírozásra, alacsonyabb lesz a költségvetés hiánya és olcsóbban lehet hitelt felvenni a nemzetközi pénzpiacokon, végső soron jobbak a feltételek a gazdasági növekedés számára.

Gazdasági növekedés híján az adósságtól megszabadulni gyötrelmes dolog.

Adósságelengedésre csak államcsőd esetén kerülhet sor (lásd 2002-ben Argentínát), de ezt csak az erő pozíciójából lehet megvalósítani. Argentína eszi- nem eszi nem kap mást alapon 1 \$ után 35 centet fizetett, és a hitelezői tíz éven át üldözték különböző nemzetközi bíróságokon; a tárgyalások még most sem zárultak le teljesen. (Görögország az EMU tagja, ezért kivételes helyzetben van.) Ekkor a külső finanszírozás lehetősége megszűnik, az import drasztikusan csökken, elképzelhetetlen gazdasági és társadalmi káosz keletkezik. Az adósság-átütemezés már rendezettebb, „civilizáltabb” kezelési mód, a mi esetünkben csakis ez képzelhető el.⁷ Ahhoz azonban, hogy az átütemezés napirendre kerüljön, a hitelezők meg kell, hogy győződjenek arról, hogy az országból már több pénz nem préselhető ki. (A prés szerepét – mindenki tudja – a Valutaalap megszorító csomagjai töltik be.)

⁶ Romhányi, HVG 2012. jan. 14. és Csabai Károly, HVG 2011 okt. 8.

⁷ Bod Péter Ákos azt írja, hogy megütközik, valahányszor valakik „az államadósság visszafizetésének megtagadását vagy átütemezését követelik a nemzet érdekében”, és pénzügy-technikai nehézségekre hivatkozik. (Heti Válasz, 2012 jan. 12.) Túl sok átütemezés és adósságelengedés történt ahhoz, hogy ezt elhiggyük, még ha az MNB volt elnöke is mondja. De ha a jelenlegi folyamatok így folytatódnak, nem elhatározás vagy szándék kérdése lesz.

3. A gazdasági növekedés hiánya

3-4%-os gazdasági növekedés esetén a mienkéhez hasonló mértékű eladósodás nem jelent különösebb veszélyt.⁸ Alacsony költségvetési hiánycél tartása és restriktív pénzpolitika (7 százalékos központi kamatláb) mellett azonban gazdasági növekedést elérni szinte lehetetlen. Különösen – ha még ez külpiazi recesszióval is együtt jár. Erre tett kísérletet Matolcsy György – és belebukott. (A kidolgozott gazdaságpolitikai koncepciót egyébként mesterinek tartom, még ha az egyes részek bírálata utólagosan indokoltnak is látszik.) Mellár Tamás szerint 2011-ben a kormány 1500 md forintot fordított keresletélénkítésre, de jobban tette volna, ha ezt a pénzt a növekedés feltételeinek megteremtésére költötte volna.⁹ Mellár szerint tehát a kínálati oldalra, kisvállalkozások támogatására kellett volna költeni ezt a pénzt. A válság és recesszió általános légkörében azonban igen nehéz rávenni az állampolgárt arra, hogy jobban költsék a szokásosnál, és arra sincs garancia, hogy a kínálati oldali intézkedések beválnának. (A kormány egyébként tett ilyen intézkedéseket: társasági adó mérséklése, Új Széchenyi terv.) Így sajnos, a kereslet fellendítésére és a gazdaság élénkítésére szolgáló kiadások részben valószínűleg a bankok (ráadásul külföldiek!) számláit gyarapították.¹⁰

Csehországban, Szlovákiában, Lengyelországban gyorsabb a növekedés, mint nálunk. Ennek

oka, hogy a restriktív politikák nélkül nagyobb a vásárlóerő, az adósságfinanszírozás ott jóval kisebb mértékű, és ugyanakkor a jóval alacsonyabb (1,5-2 százalékos) központi kamatláb miatt a vállalkozások jóval olcsóbban jutnak hitelhez. Biztatóbb perspektívával rendelkezvén, ezek az országok külföldi hitelhez is sokkal olcsóbban jutnak. A különféle tényezők szorosan összefüggnek, és az egyik elmozdulása magával húzza a másikat is; a folyamatok kumulálódnak, szerencsésebb országokban pozitív irányba, nálunk lefelé. (Térségi lemaradásunknak máris súlyos, és valószínűleg a jövőt is jelentősen befolyásoló következménye van: Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában ingyenes a felsőoktatás!)¹¹

Forrás: HVG-ténytár 2011. okt. 15.

⁸ Nominálisan: az adósság akkor kezelhető (és nem „fenntartható”), ha a növekedés és az infláció százalékpontjainak összegét a 10-éves állampapírok kamata nem haladja meg.

⁹ Mellár, Heti Válasz 2011. dec. 22.

¹⁰ Matolcsy György szerint „ha az új adórendszer nem hagy ötszázmilliárd forintot a családoknál, a fogyasztás 3-5 százalékkal zuhanat volna. (Gyüre József, Heti Válasz 2011 okt. 27.)

¹¹ Riba István, HHVG 2012 jan. 14.

4. A forintot nem lehet leértékelni

Nem volt olyan felzárkózás a modern gazdaságok történetében, amely nem a nemzeti valuta tartós leértékelése mellett valósult volna meg. (Lásd Japánt, a kis tigriseket és most Kínát.) A gyenge árfolyam versenyképesebbé teszi az exportot és védi a hazai termelést. Ezzel szemben a forint a rendszerváltás óta tartósan túl van értékelve. Ez egyrészt a tőkebeáramlás következménye: a bejövő tőke – amikor forintra váltják át – túlkeresletet okoz a Ft iránt és magasan tartja az árfolyamát. A magas eladósodás mellett a folyamat kumulálódik: a refinanszírozás növekvő mennyisége miatt egyre több pénztőke jön be az országba. Másrészt ilyen mértékű eladósodás mellett az erős forintárfolyam elsősorban nemzeti érdek, mert minél gyengébb a forint, annál drágább a refinanszírozás. Végül pedig a sajátos magyar helyzet sem engedi meg a Ft leértékelését: a lakossági devizatartozások hatalmas mennyisége.

Túlértékelt nemzeti valuta mellett az adott ország nem képes a gazdasági felzárkózásra.

5. A költségvetési hiányt a pénzügyi piacokról kell finanszírozni

Ez az EU-tagság szigorú feltétele.¹² Ebből következik, hogy – mint ezekben a napokban is, amikor ezt az elemzést írom – Európa fel van bolydulva, mert az SAP kilenc uniós ország kötvényeit leminősítette. (Csak a német, holland, finn és luxembourgi állampapírok maradtak meg a legjobb adós kategóriában.) Az érintett kormányok méltatlankodnak és fenyegetőznek, mert ez nekik költségvetési plusz-kiadásokat okoz. Időről időre megtárgyalják a helyzetet és ellenintézkedéseket terveznek a hitelminősítők ellen, kilátásba helyezik ellenőrzésüket.

De kik ezek a mindenk felett álló hitelminősítők? És ki kényszeríti rá a kormányokat, hogy a pénzügyi piacokról vegyenek fel hitelt? Ezt a korlátozást ők maguk találták ki és a szabálynak önként vetik alá magukat. Az érvelés nagyjából úgy szól, hogy „kulturálatlan” dolog, ha egy kormány a hiányt nem így finanszírozza. A korábbi megoldás – mint tudjuk – az volt, hogy az illető ország nemzeti bankja adott hitelt (természetesen kedvező kamat mellett) a költségvetésnek. Kétségtelen, hogy ez barbár megoldás volt abban az értelemben, hogy az állami túlköltekezést elinflálta. Ez veszélyeztette a megtakarításokat és végül nagyon nem kívánatos inflációs spirált indíthatott el.

Világossá vált, hogy Európa gazdasági centrumának és perifériáinak e tekintetben eltérőek az érdekei. A fejlett és érett gazdaságok elsősorban a megtakarítások védelmében és jövedelmező kihelyezésében („populistán”: a kamatszivattyú működtetésében) érdekeltek.¹³ Ez a rendszer az ő érdekeiket szolgálja (bár időnként, mint most is, túl élesen elkülönül a közérdek és a megtakarítások védelme). Az európai periféria országai azonban fel szeretnének zárkózni; egy feltörekvő országban a keynesi költségvetési túlköltekezés és az infláció jótékony hatással jár: növeli a keresletet és munkahelyeket teremt.¹⁴ A restriktív pénzügyi politika

¹² Magyarországon az 1991-es jegybanktvény és azt követő módosításai írják ezt elő.

¹³ Úgy bizony, „rent seeking” és szelvényvagdosó kapitalisták. Érdekes elemzés olvasható a tőkefelesleggel rendelkező nyugati országok „reproduktív” kapitalizmusa és a feltörekvő országok ambíciózus vállalkozói kapitalizmusa ellenérdekeltségéről Christoph Deutschmann német szociológusnál. (FAZ 12 Juli 2009)

¹⁴ Mindez persze leegyszerűsítés: a '70-es évek második felére Nyugat-Európa keynesi ihletésű gazdaságpolitikát folytató jóléti államai súlyos stagflációba kerültek; a Phillips-görbe megszűnt működni, az

és a szigorú költségvetési hiánycél tartása tehát egy feltörekvő országot bezárja adott állapotába, állandósítja, illetve újratermeli lemaradását.

Mindezt nyersebben úgy is megfogalmazhatjuk, hogy a nemzetközi pénzpiacok rákényszerítik akarataikat a kormányokra, és a költségvetési hiányok fedezetét a pénzpiacokról kell felvenni. Ez így is van, de ne felejtsük el, hogy ez a fejlett nyugati társadalmak alapvető érdeke. Olyan érdek, amely időnként a munkanélküliség csökkentésénél is fontosabbnak tűnik. Nekünk azonban ez súlyos kööttség, szabadulni kellene tőle.¹⁵

6. Restriktív pénzpolitika; a nemzeti bankok szerepe

A fejlett nyugat-európai országokban a nemzeti bankok legfontosabb szerepe az infláció kordában tartása (inflation targeting). Ezt a szerepet az előző pontban mondottakkal összefüggésben kell értelmezni. Ez a gazdaságpolitikának alapvetően *restrikciós* jelleget kölcsönöz. A nemzeti bankok függetlenné tétele azt a célt szolgálja, hogy e szerepnek maradéktalanul megfeleljenek. A fő ellenségnek tehát az inflációt kiáltják ki, a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás ehhez képest másodlagos.

Ezen általános kép mellett a monetáris politikának időnként és helyenként eltérő sajátosságai vannak. Greenspan a Fed elnökéként a 2000-es évek elejétől az olcsó pénz politikáját folytatta. Ez vezetett a buborékok kialakulásához. A 2008-as válság kitörésekor pedig már 1 százalékra szállította le a központi kamatlábat, és ezt az európai nemzeti bankok is követték. (Ez oly mértékű keresletpumpálást jelentett, hogy a pénzt gyakorlatilag negatív reál-kamatláb mellett nyomták a gazdaságba.) William White, a bázeli Nemzetközi Elszámolások bankjának kutatási igazgatója erőteljesen bírálta ezt a politikát. Azt javasolta, hogy – a bibliai hét szűk esztendő mintájára – amikor jól teljesít a gazdaság, a kamatlábat viszonylag magasan kellene tartani, hogy recesszió esetén legyen hova „hátrálni”, lehessen visszaengedni belőle.¹⁶

Az EU restriktív pénzpolitikája, a költségvetési hiányplafonok szigorú betartatása elfojtja a gazdasági növekedést, megakadályozza az elmaradottabb országok felzárkózását.

infláció nem mérsékelte a munkanélküliséget. (E folyamatok értékeléséről lásd: Kiss Károly: A közgazdaságtan esendősége és mihaszna válság idején, 2011. - <http://kisskaroly.x3.hu/gazdasagelmelet/valsag-es-gazdasagelmelet-teljes.pdf>)

¹⁵ Heim Péter a Heti Válasz 2012. jan. 12-i számában amellelt kardoskodik, hogy „nem lehetséges a bankóprés”, az MNB devizatartalékához „csak pénzügyi stabilitási és inflációs szempontok megléte esetén szabad nyúltni”. Továbbá a növekedés akadályának azt tartja, hogy „túlzott a költségvetés újraelosztási rátája és rossz a szerkezete, valamint alacsony a gazdaság megtakarítási rátája”. Ez az érvelés számomra nem meggyőző, ráadásul hiányzik belőle annak felismerése, hogy a hiányok alacsonyabb költségvetési újraelosztás, más szerkezetű költségvetés és magasabb hazai megtakarítás mellett is újratermelődnék, mert a Közös Piac így működik. Továbbá: a magyar gazdaságot nem az inflációtól kell féltetni, amikor a recesszióba süllyedés a legnagyobb baja és csőd felé közeledik.

Kopits György a következő heti Heti Válaszban (jan. 19., Gyüre József interjúja) szintén az MNB függetlenségét félti a kormánytól. – Miközben megállapítja, hogy „Ha Görögország összeomlik, akkor nehéz lesz Magyarországnak elkerülnie a válságot”... Az ember nem tud másra gondolni, mint arra, hogy egyes szakmabelieknek még az államcsőd elkerülésénél is fontosabb a nemzeti bank függetlensége...

¹⁶ Der Spiegel, 28/2009.

7. Az EU közös piaca

A Közös Piacot nem azért találták ki, hogy az európai periféria országai itt érjék utól a fejletteket, itt zárkózzanak fel. Ennek több alapvető akadályja van:

1. A vámlebontások miatt a kevésbé fejlett ország nem tud védekezni a fejlettebb exportjával szemben (lásd Németországot, mely exportjával egész Európát maga alá gyűri).
2. A támogatások az EU közöspiaci és versenybiztosainak szemében vörös posztót jelentenek: minden ilyen esetben erőteljesen fellépnek. (Lásd a legutóbbi, a MALÉV-nak adott támogatás esetét.) Márpedig a kevésbé fejlett országnak a hazai ipar támogatása révén nyílna lehetősége a kitörésre.
3. Az a támogatás, amit az EU-tól kapunk, úgy van beállítva, hogy még csak véletlenül se javíthassa közvetlenül a versenyképességet. (Ha szétnézünk kies hazánkban, mindenhol építkezések folynak, s táblák hirdetik, hogy európai-uniós pénzből. De mik is épülnek? – a városokban köztéri díszburkolatok, a falvakban iskolák (amikor a csökkenő gyerekszám mellett már a meglévők is feleslegesek.) Ezekről nem leszünk versenyképesebbek. (A kisvállalkozói szektornak adott támogatásoktól és az infrastruktúra-fejlesztéstől viszont igen.)
4. Miközben „költésgvetésileg” nettó kedvezményezettek vagyunk, a nyugati cégek profitrepatriálása és az anyavállalatok és leányaik közötti trükkös számlázás eredményeképpen a kivont jövedelem mindenkor nagyobb az uniós támogatásnál.
5. Elvileg a Közös Piacon az egyes országok komparatív előnyeiknek megfelelően javíthatnák versenypozícióikat. Azonban mind a piacot, mind a termelést a nyugati cégek uralják, s a nemzetközi nagyvállalatok más logika szerint működnek. (Lásd a magyar élelmiszeripar esetét.)
6. A versenyképességet javíthatná a nemzeti valuta leértékelése, de amikor a perifériális kis országnak eurója van, erre nincs módja, ha pedig nemzeti valutája, ott a tőkebeáramlás és az adósság finanszírozása tartósan felértékeli a nemzeti valutát.

8. A gazdaság túlzott nyitottsága

A kis országok gazdasága nyitott, hazánké túlzottan az. Az export és az import meghaladja a GDP 80 százalékát. Ez a nagyfokú exportra- és importra-utaltság rendkívüli sebezhetőséget jelent. Argentína nyitottsága a 2001-2002-es csőd idején csak 17-18 százalékos volt, piaca pedig négyszer akkora, mint Magyarországé. Egy ilyen ország egyoldalúan felfüggesztheti az adósságtörlesztést – mely még így is rendkívüli gazdasági és társadalmi káoszt eredményez. Hazánk esetében ilyesmi elképzelhetetlen. Ekkor leáll az import és megszűnik a külső finanszírozás lehetősége.

Néhány ország gazdasági nyitottsága 2010-ben (a külkereskedelem százaléka a GDP-ben):

Ausztria	56,5
Csehország	74,8
Németország	44,1
Görögország	28,3
Magyarország	81,7
Hollandia	72,6
Lengyelország	42,0
Szlovákia	84,2

(Forrás: OECD Factbook 2010, web.)

A nyitottságot mérsékelni kellene, ami nem jelent mást, mint a belső piacok visszaszerzését. A világgazdasági tapasztalatok szerint az importhelyettesítő iparosítás zsákutca (lásd Argentína 1946-1975 közötti törekvéseit). A hazai termelést helyettesítő importnak azonban olyan hazai esetei vannak tömegével, amelyek nyilvánvalóan ésszerűtlenek. Egy viszonylag önálló, regionális integrációs kötöttségektől mentes ország esetében a hazai piacok visszaszerzése elképzelhető. De a Közös Piacon – amint arról épp az előző pontban volt szó – protekcionista gazdaságpolitikát nem lehet folytatni (ez *contradictio per sé*, fogalmi ellentmondás).¹⁷ Ahhoz, hogy e csapdahelyzetből kilépjünk, egy nemzeti érzelmektől fűtött fogyasztói öntudatra lenne szükség; olyanra pl., mint a dél-koreaiaké. Egy ilyen nemzeti tudat természetesen veszi, hogy magyar terméket vásárol, s erre figyelmeztetni sem kell reklámok által.

9. Összegzés

Ezekből az összefüggésekből az a masszív következtetés vonható le, hogy ha egy kis, nyitott gazdaságú, erőteljesen eladósodott ország még ráadásul az EU tagja is, és annak a perifériáján helyezkedik el, világgazdasági recesszió idején nem tud növekedést elérni, és így csődveszélybe kerülhet. Ha a recesszió elhúzódik, a folyamatok gyorsuló és kumulatív jellege miatt az államcsőd veszélye megnő.

Ebből a helyzetből csak olyan menekülési utak nyílnak, melyek sok időt igényelnek: a hazafias fogyasztói tudat kialakítása (mely által az elvesztett piacok fokozatosan visszaszerezhetők), és a kisvállalkozói szektor megerősítése által. De újabban figyelemre méltó az a kormányzati törekvés, mely az államot nagyobb szerephez kívánja juttatni a bankrendszerben és így a gazdaság finanszírozásában.¹⁸

Nem jelent végleges megoldást az sem, ha a külpiaci fellendülés hatására beindul a növekedés; ugyanis a közös-piac úgy lett megalkotva, hogy az egyenlőtlenségek megmaradnak és újratermelődnek. Tehát az örök eladósodó és kamattörlesztő szerepére vagyunk kárhoztatva.

¹⁷ Egy ártatlan példa erre: annak a magyar élelmiszeripari és mezőgazdasági termékeket reklámozó kisfilmnek az esete, amelyet a Bizottság betiltott, mert felhívta a figyelmet arra, hogy ha külföldi termékeket veszünk, akkor magyar munkahelyek szűnnek meg: <http://www.youtube.com/watch?v=dO5em1rn5Ik>

¹⁸ Gyüre József interjúja Matolcsy Györggyel. Heti Válasz 2011 okt. 27.

Spekulatív módon ebből az következik, hogy *az Európai Unió keretei között sem gazdasági felzárkózásunk, sem az adósságtól való megszabadulásunk nem valósítható meg*. De ez nem jelenti azt, hogy a kilépés jobb alternatíva lenne...

Ha az Európai Unió és az IMF nem az lenne, ami, akkor most ráhagyná Magyarországra, hogy oldja meg a válságát egyedül, tegyen amit jónak lát: folytassa a bankok és nagyvállalatok megadóztatását, és az MNB-t valamelyest befolyása alatt tartva próbálja meg stimulálni a növekedést. Továbbá: ne ragaszkodjon betegesen a költségvetési hiánycél tartásához, mert bár hosszabb távon nekünk is az érdekünk, az adott esetben a restrikciónak megfojtja a növekedést. A görög, olasz, portugál, ír válság tükrében nem az lenne a logikus, hogy nincs szükség egy újabb válságra?

Az Európai Unió azonban az európai nemzetközi nagyvállalatok és a fináncstőke (Hilferding!) érdekeit megvalósítani hivatott szervezet; minden más („nemzetek Európája”, stb.) csak mellébeszélés, elterelő álcázás. (Akinek eddig kétségei lettek volna, az most, a „magyar ügy” kapcsán meggyőződhetett róla.) Ezt a balos ízű szöveget lehet nem szeretni, de kétségbe vonni aligha.¹⁹

Bp, 2012. jan. 23.

Források

Bod Péter Ákos: Mit kíván a nemzetközi tőkepiac? Heti Válasz 2012. jan. 12.

Bogár László nézetei.

Boros Imre írásai a Magyar Nemzetben.

Botos Katalin: A Mazuri-tavak mocsara. Magyar Nemzet, ... (a külföldi tőke-beáramlás forint-felértékelő hatásáról)

Cook, Chris & Simon Briscoe: The red ink of a greyer future. Financial Times April 2 2009.

Csabai Károly: Növekvő csökkenés? Államadósság-kilátások. HVG 2011 okt. 8.

Der Spiegel, 28/2009. Balzli, Beat und Michaela Schließl: Der Mann, der zu viel wusste. (interjú William White-tal)

Deutschmann, Christoph: Ohne Aufstiegsville kein Kapitalismus. Frankfurter Allgemeine Zeitung, 12 Juli 2009.

Drábik János munkássága (az uzsoracivilizációról és a globalizmusról írt művei)

Facsinay Kinga: Az euró-zóna válságának története. Heti Válasz, 2011. jún. 30.

¹⁹ Félreértések elkerülése végett: magamat a nemzeti konzervatív politikai mezőben pozicionálok.

Farkas Zoltán: Vészvillogások. Növekedési és költségvetési zavarok. HVG, 2011. aug 27, és rendszeresen megjelenő gazdaságelemzései.

Gross, Daniel: The New Freedom. Newsweek Special edition 2011, The Key to Power.

Gyüre József: A siker záloga a középosztály. Interjú Matolcsy Györggyel. Heti Válasz 2011. okt. 27.

Gyüre József: „Már nincs lehetőség taktikázásra”. Interjú Kopits Györggyel. Heti Válasz, 2012. jan. 19.

Hamecz István: Kár elszalasztani a válságot? Heti Válasz, 2011. jún. 16.

Heim Péter: Borzalmas 2012? Heti Válasz 2012. jan. 12.

Hilferding, Rudolf: Das Finanzkapital, 1910.

Kiss Károly: A közgazdaságtan esendősége (és mihaszna válság idején). Stratégiakutató Intézet, 2011. <http://kisskaroly.x3.hu/gazdasagelmelet.php>

Lóránt Károly brüsszeli tudósításai és elemzései a Magyar Nemzetben.

Mellár Tamás: Ez a hajó már elment. Heti Válasz 2011. dec. 22, valamint más írásai.

Nagy Gábor: A piac örvénye. Európai kiútkeresés a görög adósságválságból. HVG, 2011. júl. 2.

Nagy Vajda Zsuzsa: Vége a banki aranykornak. Magyar Nemzet 2011. szept. 30.

OECD Statistics, web.

OECD Factbook 2010, web.

Riba István, a felsőoktatás reformjáról. HVG 2012 jan. 14.

Romhányi Balázs, HVG 2012. január 14. (az idei költségvetésről)

Róna Péter elemzései a magyar gazdaságról a Magyar Nemzetben.

Varga István pénzügyi elemzései a Magyar Nemzetben.

Fülszöveg:

E rövid szintézis arról szól, hogy nagyfokú eladósodottságunk és gazdaságunk nyitottsága, valamint a Közös Piac működése és intézményi szabályozása megakadályozzák, hogy felzárkózzunk és megszabaduljunk az adósság-tehertől.